

ŽUPANIJSKI OPERATIVNI CENTAR ZA PROVEDBU PLANA INTERVENCIJA KOD IZNENADNOG ONEČIŠĆENJA MORA U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI

STANJE I IZAZOVI

**Zapovjednik ŽOC-a:
dr.sc. Darko Glažar, kap.**

UVODNI DIO I ZAKONSKE ODREDBE

- ❖ Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Republici Hrvatskoj donijela je Vlada RH 31. srpnja 2008. godine ("Narodne novine" broj 92/08)
- ❖ Županijski operativni centar osnovao je Župan 14. studenoga 2008. godine ("Službene novine" broj 47/08)
- ❖ Županijska skupština donijela je Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u PGŽ 15. srpnja 2009. godine ("Službene novine" broj 26/09, 42/12).
- ❖ Sadašnji saziv ŽOC-a imenovao je Župan dana 31. kolovoza 2015. godine

SASTAV I ULOGA ŽOC-a U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI

- ŽOC je tijelo odgovorno za provedbu postupaka i mjera predviđanja, sprječavanja, ograničavanja, spremnosti za i reagiranja po županijskom Planu intervencija i za operativno sudjelovanje u provedbi Plana intervencija i Subregionalnog plana. Područje djelovanja županijskog plana intervencija odgovara granicama županije.
- ŽOC ima 11 članova: zapovjednika, zamjenika zapovjednika, tajnika i članove ŽOC-a koje je imenovao Župan iz reda predstavnika tijela državne uprave u Županiji, iz upravnih odjela i službi Primorsko-goranske županije, te županijskih javnih ustanova čija pomoć može biti od značaja za otklanjanje posljedica onečišćenja.

ULOGA I POSTUPANJE ŽOC-a SUKLADNO PLANU INTERVENCIJA

- Plan intervencija je temeljni županijski dokument u zaštiti mora kojim se utvrđuju mjere koje se poduzimaju radi smanjenja šteta u okolišu izazvanih iznenadnim onečišćenjem mora, subjekti koji su dužni provoditi mjere i njihova ovlaštenja, struktura ustroja te način provođenja mjera.
- Plan intervencija uglavnom odgovara potrebama današnje pomorske i ekološke politike. U odnosu na stari koji je bio na snazi od 1998. godine izvršene su izmjene uvjetovane novim zakonskim rješenjima koja su u prethodnom desetljeću inkorporirana u nacionalno zakonodavstvo, a temelje se na vezanosti Republike Hrvatske međunarodnim konvencijama, dok su druge uvjetovane prilikama i promjenama na lokalnoj razini.

ULOGA I POSTUPANJE ŽOC-a SUKLADNO PLANU INTERVENCIJA

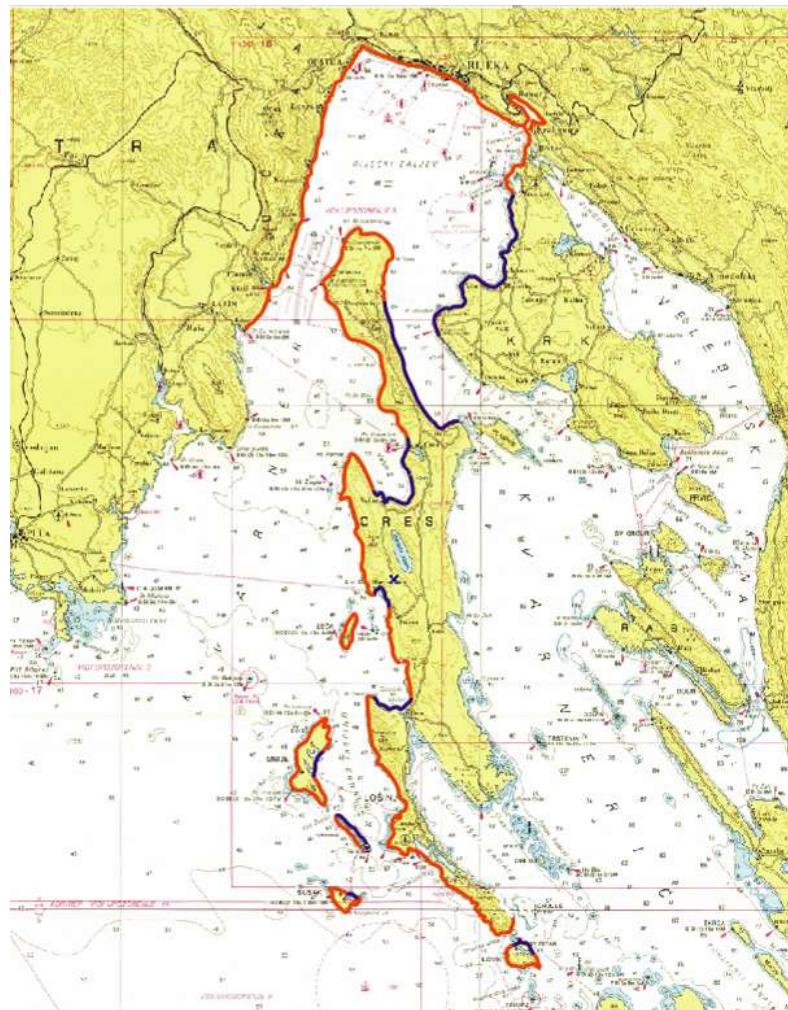
- Prilikom definiranja ovlasti i odgovornosti nadležnih tijela, uloga ŽOC-a sagledana je ne samo s aspekta spremnosti za reagiranje u slučaju onečišćenja mora unutar granica Primorsko-goranske županije za onečišćenja do 2000 m³, već je njegova uloga voditelja akcije i koordinatora za slučaj sprječavanja onečišćenja mora unutar granica susjednih županija – Istarske županije, Ličko-senjske županije i Zadarske županije

ULOGA I POSTUPANJE ŽOC-a SUKLADNO PLANU INTERVENCIJA

- ŽOC je izradio Procjenu rizika i osjetljivosti morskog okoliša od onečišćenja i njihovu primjena putem GIS-a što omogućava učinkovito djelovanje Plana intervencija na moguća onečišćenja mora, određivanje prioriteta zaštite i/ili sanacije morskog okoliša i odabir najprikladnijih mjera sprječavanja i ograničavanja onečišćenja mora

PREGLED AKTIVNOSTI ŽOC-a NA PODIZANJU SPREMNOSTI

- Potrebna znanja ŽOC je stjecao kroz dugogodišnji rad i edukaciju kroz teoriju ali i kroz praktičnu provjeru znanja kroz simulirane situacije putem brojnih vježbi koje su u pravilu organizirane najmanje jednom godišnje.
- Za ilustraciju navodimo dvije vježbe koje su održane u 2016. godini: Operativna vježba "PRIOBALJE 2016" i pokazna vježba "EKO-MORE 2016" u sklopu Rijeka Nautic Show 2016.

PREGLED AKTIVNOSTI ŽOC-a NA PODIZANJU SPREMNOSTI

- Kako se iznenadno onečišćenje mora ne može predvidjeti, potrebno je osigurati danonoćno dežurstvo brodova, slično ostalim službama za hitne intervencije (vatrogasci, hitna pomoć i sl.). U suradnji sa Ministarstvom zaštite okoliša i energetike Primorsko-goranska županija, već dugi niz godina financira rad tri ekološka broda-čistača (2 tipa ECO 2000 i ECO 13/4).
- Upravljanje ovim brodovima, u funkciji zaštite mora, putem odgovarajućih postupaka javne nabave povjereno je Dezinsekciji d.o.o., specijaliziranoj tvrtki iz Rijeke.

PREGLED AKTIVNOSTI ŽOC-a NA PODIZANJU SPREMNOSTI

- Sastavni dio Plana intervencije je Popis materijalno tehničkih sredstava koje posjeduju specijalizirane tvrtke, te broj ljudi osposobljenih i raspoloživih u svakom trenutku za intervenciju u slučaju većeg onečišćenja mora.
- Potreba ažuriranje postojećeg stanja i količine opreme specijaliziranih tvrtki je veoma važna za kvalitetnu provedbu Plana intervencije.
- Naime, osim postojeće opreme koja se po potrebi može koristiti za saniranje akcidente situacije, potrebno je evidentirati sve promjene koje su nastale bilo nabavkom nove ili otpisom postojeće opreme.
- Zadnje ažurirano stanje daje informaciju da uz prethodno spomenutih brodova ŽOC u slučaju potrebe može aktivirati dodatne snage koje imaju još 9 specijaliziranih tvrtki sa područja Županije i koje ukupno raspolažu sa 152 stručno osposobljenih djelatnika za intervenciju te značajnim materijalno-tehničkim sredstvima koje prikazujemo u nastavku.

DIO OPREME KOJU POSJEDUJU SPECIJALIZIRANE TVRTKE

- Od značajnije opreme treba spomenuti:
- 3910 metara plivajućih zaštitnih brana širine 0,60 metara,
- 2340 metara plivajućih zaštitnih brana širine 1,20 metara,
- 400 metara plivajućih oceanskih brana širine 2 metara,
- 2 barže za primanje slopa zauljenih voda sa brodova i ostalih zauljenih opasnih tvari
- 8 vakum autocisterni

DIO OPREME KOJU POSJEDUJU SPECIJALIZIRANE TVRTKE

- 4 broda (višenamjenska) za prikupljanje krutog i tekućeg otpada s morske površine, za opasivanje onečišćenja zaštitnim zavjesama, za gašenje manjih požara uz obalu i aplikaciju disperzanata odnosno aeraciju podmorja,
- 2 brodice za prihvrat zauljenih voda s morske površine te za aplikaciju disperzanata,
- 13 brodica za rad s branama i aplikaciju disperzanata,
- 11 tegljača
- 64 uređaja za prikupljanje ulja s vodenih površina i iz podzemlja (skimeri),

PREGLED NAJZNAČAJNIH AKCIDENATA U POSLJEDNJIH 10 GODINA

Havarija m/b "Serine" koji se 22.01.2008. u 00.37 sati na putu iz riječke luke za Alžir nasukao kod otoka Unije. Odmah po dojavi isti dan ujutro sazvan je uži sastav ŽOC-a u Lučkoj kapetaniji Rijeka. Od tada ŽOC je kontinuirano zasjedao u cilju provođenja akcije osiguranja broda od potencijalne opasnosti onečišćenja mora kao i poduzimanja raznih mjera u cilju odsukanja broda. Kriza je uspješno riješena 30. 03. 2008.

SLUČAJ M/B "CAPADOCIA"

- Dana 1.02.2008. m/b "Capadocia" pod zastavom Nizozemskih Antila s ukrajinskom posadom pri punoj brzini udario je u Riječki lukobran.
- Uzrok nezgode je previd zapovjednika za kojeg se naknadno utvrdilo da je bio pod utjecajem alkohola.
- U toj neobičnoj nezgodi, osim obostranog oštećenja lukobrana i broda, nije bilo onečišćenje mora.

SLUČAJ M/B "UND ADRIYATIK"

Još jedna poznata pomorska nesreća aktivirala je ŽOC.

Na turskom m/b "Und Adriyatik" 6.02.2008. na granici hrvatskog teritorijalnog mora i ZERP-a došlo je do nekontroliranog požara.

Po nalogu državnog Stožera naš ŽOC je aktivirao Plan Intervencije te prema dogovoru pristupio osiguranju potrebne opreme.

Cjelokupna operacija uzbunjivanja i prikupljanja opreme i ljudstva (4 eko brodice, 1260 metara brana, 2 t absorbenata) obavljena je od dostavljenog zahtjeva do upućivanja navedene opreme u vremenu od 37 minuta. Požar na brodu srećom je ugašen i nije došlo do onečišćenja

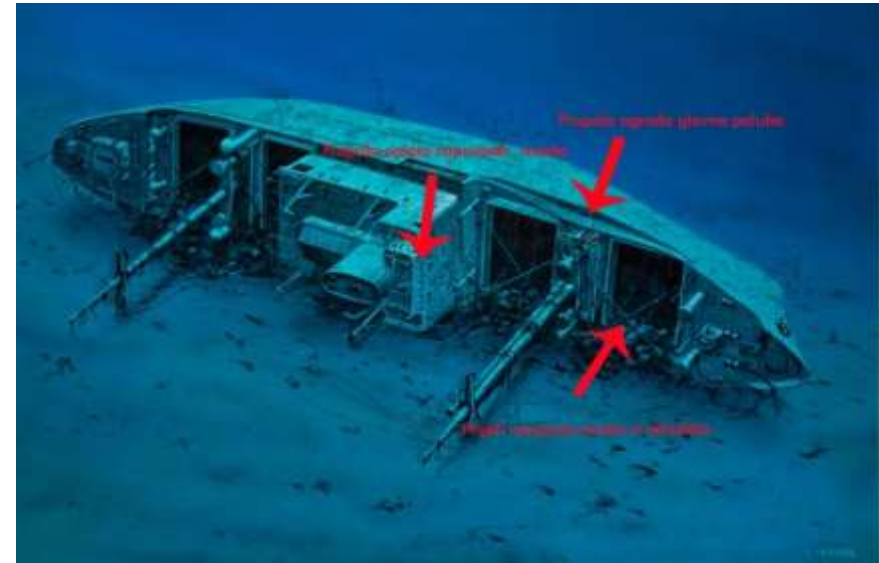

PREGLED DRUGIH AKTIVNOSTI KOJE PROVODI ŽOC

- Važno je naglasiti kako ŽOC osim aktivnog sudjelovanja u provođenju Plana intervencije kada se onečišćenje mora dogoditi, tijekom cijele godine djeluje proaktivno u cilju preveniranja neželjenih događaja putem edukacije, poticanja na aktivnosti na ekološke akcije, organiziranja avio nadzora mora, podvodno snimanje stanja olupina i druge aktivnosti u cilju zaštite mora.
- Sve takve poduzete mjere možemo svesti pod zajednički nazivnik redovne aktivnosti koje se provode tijekom godine a ŽOC ih planira, razmatra i prihvaća na sjednicama tijekom godine.
- U nastavku navodimo neke od aktivnosti koje ŽOC provodi dugi niz godina u cilju preveniranja neželjenih događaja

KONTROLA OPASNIH PODVODNIH OLUPINA

ŽOC-a je 2007. godine inicirao izradu projekt "Kartiranje (katalogiziranje) olupina u podmorju županije". Na temelju provedenih istraživanja prikupljeni su brojni podaci za svaku od 27 pronađene olupine. Pristupilo se izradi kataloga lokacija s ocjenom potencijalne opasnosti. Njih 10 predstavljaju veliku opasnost za onečišćenje mora zbog znatne količine goriva i maziva zaostalih nakon potonuća u tankovima. Njihov nadzor obavlja se redovito svake godine, a za 2 olupine (Elhawi Star i TA 45 ex-SPICA) izrađen je projekt sanacije.

RB	OLUPINA	LOKACIJA	POZICIJA	OCJENA OPASNOSTI	OBVEZNA GODIŠNJA KONTROLA
1	LINA	Rt Pečen, o. Cres	P		-
2	VIS	Vela vrata	P		1
3	KOSTRENA	Uvala Bovina, Vela vrata	P		-
4	IRENEO	Uvala Bobina, Vela vrata	P		-
5	TA 36 S. POLARE	Brestova, Vela vrata	P		1
6	MTB 655	Kvarnerić	P		-
7	ARGO	Kvarnerić	P		1
8	G. DORMIO	Vela vrata	P		1
9	KALLIOPI	Vela vrata	P		1
10	KLEN	Kvarner	P		1
11	PJESKAR	Rt Jablanac, Vela vrata	P		-
12	ELHAWI STAR	Kvarner	P		1
13	STREITER	Kvarner	P		-
14	PELTASTIS	Klimno, Vinodolski kanal	P		1
15	TA 45 SPICA	Vinodolski kanal	P		1
16	JEDRENJAK	Krnjacol, o. Plavnik	P		-
17	PELAGOSA	3 nm W od hridi Grujica	P		-
18	TIHANY	Hr. Školjić, o. Unije	P		-
19	SZENT ISTVAN	8 nm W od o. Premuda	P		1
20	ANTIČKI BROD	Rt Sorinj, o. Rab	P		-
21	UJ 202 MELPOMENE	Prostor Lošinj-Pag	P		1
22	UJ 208 SPINGARDA	Prostor Lošinj-Pag	P		1
23	TA 20 AUDACE	Prostor Lošinj-Pag	P		1
24	NANOS	Prostor Krk-Rab	P		1
25	TRANSPORTNI BROD	Kvarner	P		1
26	IGRANE	Kvarner	N		1
27	KAPITAEN DIEDRICHSEN	8 nm W od o. Premuda	N		1

LEGENDA		
*		nema
*		
*		mala
		srednja
		velika
P = poznata pozicija		
N = nepoznata pozicija		
* = izvan granica PGŽ		

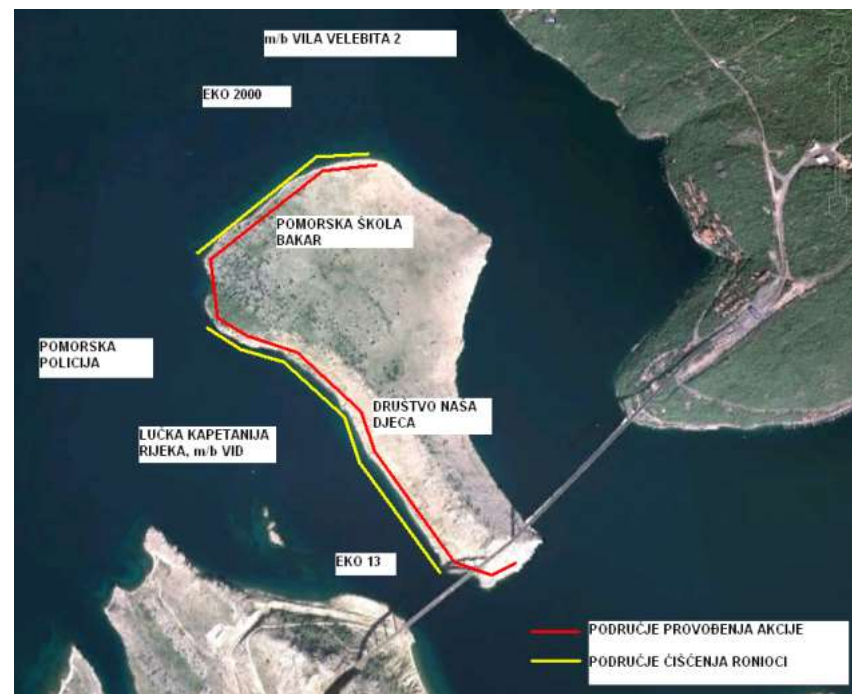
AKCIJA ČIŠĆENJA PRIRODNIH MORSKIH PLAŽA

- Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze po preporuci ŽOC-a poziva svake godine pred početak turističke sezone na čišćenje prirodnih, teško pristupačnih morskih plaža od krutog i ostalog zagađenja tijela obalnih jedinica lokalne samouprave, Turističke zajednice na čijim se područjima čišćenje provodi i Ispostave lučkih kapetanija
- Čitava akcija osmišljena je na način da se u nju, osim Organizatora akcije čišćenja plaža uključi i trgovačko društvo "Dezinsekcija" d.o.o. Rijeka brodom čistačem tipa ECO 13/4. Važno je naglasiti da brodom čistačem "Dezinsekcija" d.o.o. akciju provodi bez troškova za Organizatora akcije čišćenja plaža jer sve troškove podmiruje Primorsko-goranska županija.

AKCIJE POVODOM SVJETSKOG DANA ZAŠTITE OKOLIŠA

- Povodom Svjetskog dana zaštite okoliša koji se obilježava svake godine, 5. lipnja, ŽOC od 2011. godinu organizira akciju čišćenja mora, obale i podmorja s nazivom: „Čisto more i obala“.
- Akcija se uspješno održala 5. lipnja 2017. na području općine Omišalj.
- Čistilo se područje sjeverozapadne i jugozapadne strane otoka Sv. Marko i uvala Voz na Krku (ista su izabrana zbog teškog ili nedostupnog prilaza sa kopna).

OSTALE AKTIVNOSTI ŽOC

U sklopu priprema za turističku sezonu, svake godine tiska se 10000 primjeraka informativnih letaka na 4 jezika prvenstveno namijenjen osobama koje borave na moru (ribari, nautičari) u cilju pružanja osnovnih informacija o načinu postupanja u slučaju opažanja onečišćenja

Jeste li znali
da je
Jadransko
more:

1. plitki zaljev Sredozemnog mora
2. jedno od najljepših sredozemnih odredišta za odmor i uživanje u čistoj i netaknutoj prirodi
3. u hrvatskom dijelu obale dužine 5835 kilometara, razvedeno na brojne zaljeve, s 1185 otoka, hrđi i grebena

Da bismo zajednički
za nas i naše buduće naraštaje očuvali ovako
čisto more, molimo da obratite pozornost na:

1. onečišćenja mora i priobalja
uljima i masnim tvarima

2. odbačene velike predmete
u moru i opasne za plovidbu

3. neuobičajene prirodne događaje
u moru (prekomjerni broj alga,
meduza, cvjetanje mora i sl.)

Svaku takvu pojavu odmah javite na broj

112

ili najbližoj Lučkoj kapetaniji

Zahvaljujemo Vam na suradnji,
i želimo ugodan boravak u Hrvatskoj.

Stožer operativnog centra
Primorsko-goranske županije

Dobro došli u
Primorsko-goransku županiju,
jednu od najljepših regija
Republike Hrvatske.

Jadransko more i njegovo
priobalje, gdje ćete ugodno
provesti godišnji odmor,
jedno je od najatraktivnijih
turističkih odredišta.

Tom ugodaju, kojega ćete i Vi
osjećati na svakom koraku,
zasigurno pridonosi iznimno
čisto i bistro more.

ULAGANJA U OPREMANJE ŽUPANIJSKIH LUČKIH UPRAVA

- U protekle 10 godina odobrena su financijska sredstva u ukupnom iznosu od cca 900.000,00 kuna za nabavku 64 Eko-kontejnera i 32 Eko-spremišta namijenjena Županijskim lučkim upravama.
- Uz navedenu opremu u cilju povećanja spremnosti Županijskih lučkih uprava na samostalnu intervenciju u slučaju onečišćenja mora nabavljena je i donirano 13 eko-setova uz odgovarajuću edukaciju, kojom mogu samostalno sanirati manja onečišćenja odnosno ako je onečišćenje većeg obima spriječiti njegovo širenje do dolaska specijaliziranih snaga

UMJESTO ZAKLJUČAKA

1. Županijski operativni centar na provedbi Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji svoju ulogu obavljati sukladno Planu intervencija
2. Za daljnje, još učinkovitije djelovanje svih Županijskih operativnih centara predlaže se pojačana međusobna suradnja kroz preuzimanje pozitivnih iskustava i osmišljenih aktivnosti
3. Predlaže se osiguranje financijske potpore za nabavku najmanje dva odgovarajuća ekološka broda koji svojim tehničko-tehnološkim značajkama i veličinom mogu zadovoljiti potrebe u sprječavanju realnih opasnosti glede onečišćenja koja pokrivaju stožerni ŽOC-evi
4. Kod izrade novog nacionalnog Plana intervencija potrebno je koristiti dosadašnja operativna iskustva svih ŽOC-eva.

HVALA NA PAŽNJI